NORAKSTS
Lieta Nr.A42337006
AA43-0273-09/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 29.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Vīnkalna,
tiesneši V.Endzelis un K.Krastiņa,

piedaloties līdzpieteicējiem *I.V.*, *G.G.*, līdzpieteicēja *L.T.* pārstāvei *I.D.-P.* un atbildētāja pusē pieaicinātās iestādes Ogres novada domes pārstāvjiem Sarmītei Siliņai, Stefānijai Bertmanei un Albertam Vilcānam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.V.*, *G.G.* un *L.T.* pieteikumu par Ogres novada domes 2006.gada 26.janvāra lēmuma (protokols Nr.2, 3§) atcelšanu, sakarā ar Ogres novada domes un Ogres novada pašvaldības aģentūras „Mālkalne" apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 30.novembra spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ogres novada domes (turpmāk arī – atbildētājs vai Dome) 2006.gada 26.janvāra lēmumu (protokols Nr.2, 3§) „Par pašvaldības aģentūras „Mālkalne" 2004./2005.gada apkures sezonas rezultātiem un siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu 2006./2007.gada apkures sezonai" (turpmāk arī – Lēmums) nolemts apstiprināt pašvaldības aģentūras „Mālkalne" siltumenerģijas ražošanas, pārvades un realizācijas pārsniegumu 2004./2005.gada apkures sezonā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 30.aprīlim Ls 4080 apjomā, un apstiprināt siltumenerģijas ražošanas, pārvades un realizācijas tarifus 2006./2007.gada apkures sezonai (no 2006.gada 1.maija līdz 2007.gada 30.aprīlim) no pašvaldības aģentūras „Mālkalne" katlu mājām.

[2] 2006.gada 2.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *I.V.*, *G.G.* un *L.T.* (turpmāk arī – līdzpieteicēji) pieteikums (ar pieteikuma papildinājumiem 2007.gada 3.augustā), kurā lūgts atcelt Lēmumu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieņemot Lēmumu, atbildētājs nav ievērojis kārtību, kādā stājas spēkā pašvaldību aģentūru publisko pakalpojumu izcenojumi, pārkāpjot Publisko aģentūru likuma 25.panta trešās daļas nosacījumus un likuma „Par pašvaldībām" 45.panta normas.

Nav ievērotas arī Publisko aģentūru likuma 25.panta otrās daļas prasības. Likums nosaka, ka maksa par publisko pakalpojumu nedrīkst pārsniegt pašvaldības aģentūras funkciju veikšanai nepieciešamo līdzekļu apjomu.

[2.2] Pašvaldības aģentūra „Mālkalne" ir Domes iestāde, kura nenodarbojas ar komercdarbību un tai nevar būt peļņas gūšanas nolūka, taču pašvaldības aģentūras „Mālkalne" 2004.gada bilances dati norāda, ka siltumenerģijas piegādātājs pašvaldības aģentūra „Mālkalne" no privātpersonām, valsts un pašvaldību maksājumiem iepriekšējos periodos pamatbudžetā ir uzkrājusi Ls 2 658 801, tai skaitā 2003.gadā – Ls 168 890, 2004.gadā – Ls 206 336. Ieņēmumi no siltumapgādes 2004.gadā ir sastādījuši 55,4% no kopējiem iestādes ieņēmumiem.

[2.3] Kā norāda pašvaldības aģentūras „Mālkalne" sagatavotais un Domes apstiprinātais dokuments „Plānoto un faktisko izmaksu salīdzinājums 2004./2005.g. apkuras sezonā" siltuma piegādē, iestāde ir ieguvusi ekonomiju Ls 95 856,96 apjomā.

Lēmuma pieņemšanas gaitā netika vērtēta likumība un nepieciešamība par pārtērētās summas Ls 65 025,33 norakstīšanu uz publiskā pakalpojuma siltumapgādē izmaksām.

Domes sēdē netika iesniegti aprēķini un pamatojums, kādu iemeslu dēļ siltumapgādē radušies zaudējumi Ls 4080 apmērā. Minētā dokumenta 29.izmaksu postenī „Kredīti un rekonstrukcijas darbi" uz siltumenerģijas maksātājiem ir norakstīti peļņas pieskaitījumi Ls 292 303,97 apmērā.

Dokumentā „Siltumenerģijas tarifa aprēķins 2006./2007.g. apkures sezonai" plānoto tarifu izdevumos atkārtoti tiek iekļauta peļņa Ls 176 452.

[2.4] Ir pārkāptas patērētāju tiesības, jo ar Lēmumu ieviestie divpakāpju tarifu maksājumi uzliek pienākumu siltumenerģijas saņēmējiem maksāt par apkuri vasarā, kad pakalpojums netiek saņemts, un nav ievērota siltumenerģijas saņēmēju izvēles brīvība un viņu izteiktā griba maksājumu veikšanā.

[2.5] Pieņemot Lēmumu, atbildētājs nav vērtējis faktus, ka Domes Tautsaimniecības komiteja un Domes Tarifu komisija nav ievērojusi Publisko aģentūru likuma 25.panta otrās daļas nosacījumus un Komisijas nolikuma 1.2., 2.3., 2.4. un 4.7.apakšpunktus.

Atbildētājs neievēroja likuma „Par pašvaldībām" 30.panta normas un Ogres novada pašvaldības nolikuma 35. un 58.punkta nosacījumus, jo izcenojumu izvērtēšanas laikā un lemšanas brīdī līdzpieteicējiem netika izsniegti nepieciešamie aprēķini un veidojošo izmaksu pamatojumi, Domes Komunālās nodaļas ekonomisko analīžu nodrošinājums un vēl citi pieprasītie dokumenti.

[2.6] Līdzpieteicēji uzskata, ka pašvaldības aģentūrai un Domei nav tiesību noteikt siltumapgādes tarifus, jo to apstiprināšana ir regulatora kompetencē.

[3] Rakstveida paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētājs norādījis šādus argumentus.

[3.1] Lēmums nav administratīvais akts, jo saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 6.panta pirmās daļas l.punktu un 5.panta pirmās daļas l.punktu publisko tiesību jomā pašvaldības autonomā funkcija ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tai skaitā, siltumapgādi. Likums pašvaldībām neuzliek pienākumu pašām sniegt šādus pakalpojumus. Lēmums saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktu nosaka maksu par pašvaldības piegādāto siltumenerģiju. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka Lēmums izdots publisko tiesību jomā, kā arī tas nav izdots attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, bet uz pašvaldības piegādātās siltumenerģijas patērētājiem – individuāli nenoteiktām personām, un tas nenodibina, negroza, nekonstatē un arī neizbeidz konkrētas tiesiskās attiecības.

Saskaņā ar Publisko aģentūru likuma 25.panta trešo daļu pašvaldības aģentūras sniegto publisko pakalpojumu izcenojumi stājas spēkā tādā pašā kārtībā, kādā saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām" stājas spēkā pašvaldību saistošie noteikumi. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 15.panta otrās daļas 4.punktu pašvaldību saistošie noteikumi ir ārējs normatīvs akts. Pielīdzinot pašvaldības aģentūras publisko pakalpojumu izcenojumu spēkā stāšanos pašvaldību saistošajiem noteikumiem, likumdevējs netieši ir norādījis, ka pašvaldības lēmumiem par šādu izcenojumu apstiprināšanu ir ārēja normatīvā akta raksturs, kas savukārt apstiprina to, ka pašvaldības lēmums par pašvaldības aģentūras sniegto publisko pakalpojumu izcenojumu apstiprināšanu nav administratīvais akts.

[3.2] Publisko aģentūru likuma 25.panta otrās daļas prasība, ka maksa par publisko pakalpojumu nedrīkst pārsniegt pašvaldības aģentūras funkciju veikšanai nepieciešamo līdzekļu apjomu, ir ievērota. Aģentūras gada pārskatu neatņemama sastāvdaļa ir bilance, kas atspoguļo iestādes līdzekļus un to rašanās avotus atskaites (budžeta gada) sākumā un beigās. Bilance tiek sastādīta pēc uzkrāšanas principa, aptverot un uzskaitot visus aģentūras darījumus pēc to ekonomiskās būtības un satura. Gada beigās starpība starp budžeta gada ieņēmumiem un izdevumiem bilancē tiek uzskaitīta kā budžeta gada izpildes rezultāts.

[3.3] 2004./2005.gadu apkures sezonas faktisko izmaksu 29.punktā „Finansējums kredītu un rekonstrukcijas darbu izmaksu segšanai" minētā summa Ls 292 303,97 ir izlietota konkrētiem mērķiem, tas ir, kredītu procentu segšanai, rekonstrukcijas darbu izpildei, kredītu pamatsummu segšanai. Arī siltumenerģijas tarifa 2006./2007.gada apkures sezonai aprēķinā nav iekļauta peļņa, bet ir plānotas izmaksas konkrētiem mērķiem, tas ir, kredītu procentu segšanai, rekonstrukcijas darbu izpildei, kredītu pamatsummu segšanai, zaudējumu segšanai no maksimālā apkures un karstā ūdens maksas ierobežojuma, 2004./2005.gada apkures sezonas zaudējuma segšanai.

[3.4] Ogres novada pašvaldības aģentūra „Mālkalne" ir novada pašvaldības iestāde. Pašvaldības aģentūrai „Mālkalne" nav jāreģistrējas Uzņēmumu reģistrā, jo pašvaldības aģentūras nenodarbojas ar komercdarbību. Tas būtiski maina arī tarifu veidošanu, jo tarifos nav paredzēta pelņas gūšana, kas ir galvenā uzņēmējdarbības pazīme. Sakarā ar to, ka aģentūra „Mālkalne" nenodarbojas ar uzņēmējdarbību, tad tās tarifus izskata pati pašvaldība, nevis novada regulators.

Domes Tarifu komisija ņem vērā Ministru kabineta 2001.gada 26.jūnija noteikumu Nr.281 Sabiedrisko pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika pašvaldību regulējamās nozarēs (turpmāk – Noteikumi Nr.281) 12.punkta nosacījumu siltumenerģijas tarifa pārskata cikla laikā izvērtēt iepriekšējā gada faktiskās izmaksas. Atbildētāja izpratnē tas nozīmē, ka pēc siltumenerģijas tarifa faktisko rezultātu izvērtēšanas Domei ir jālemj par zaudējumu segšanu no nākamo apkures sezonu tarifiem vai ieņēmumu pārsniegšanas gadījumā par izdevumiem, kurus ir jānovirza noteiktiem darbiem vai jāsamazina nākošie tarifi.

[3.5] Noteikumu Nr.281 9.punkts atļauj apstiprināt divpakāpju tarifu pēc uzņēmuma ierosinājuma, un pēc analoģijas pēc aģentūras ierosinājuma dome var apstiprināt divpakāpju tarifa lietošanu, kas nekādi nav uzskatāms par patērētāju tiesību pārkāpumu.

Ogrē divpakāpju tarifs ir bijis visus gadus, tikai tas netika nosaukts par divpakāpju tarifu. Līdz 2002.gada rudenim norēķins nenotika pēc skaitītājiem. Iedzīvotāji tika dotēti uz juridisko personu rēķina, un visa pilsēta maksāja avansa maksājumu vasarā un vienādu maksu ziemā par kvadrātmetra apkuri. Divpakāpju tarifā ir līdzīgi principi, kas nosaka, ka ir lietas, par kurām visi maksā vienādi, neatkarīgi no patērētās siltumenerģijas daudzuma.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2007.gada 23.augusta lēmumu lietā kā trešā persona pieaicināta Ogres novada pašvaldības aģentūra „Mālkalne" (turpmāk arī – Aģentūra).

[5] Rakstveida paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai Aģentūra norāda, ka līdzpieteicēju pieteikums nav pamatots un ir noraidāms, bet Lēmums atstājams negrozīts. Ogres novada pašvaldība, lai pildītu savu funkciju – organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus – izveidojusi aģentūru, kas sniedz arī centralizētās siltumapgādes pakalpojumu. Neviens likums neliedz pašvaldībai vai tās iestādei sniegt pakalpojumus, ja tas atbilst likuma „Par pašvaldībām" un Publisko aģentūru likuma prasībām. Likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" regulē komercdarbību noteiktās nozarēs, un piemērot to citiem gadījumiem ir brīva likuma interpretācija. Pašvaldību budžeta veidošanas principi atšķiras no komercsabiedrību budžeta veidošanas principiem. Aģentūra nodrošina tai deleģēto pašvaldības pastāvīgo funkciju realizāciju tikai stingri saskaņā ar izcenojumiem un tarifiem, kurus apstiprina

Dome, un kuros nav un nedrīkst tikt iekļauti peļņas pieskaitījumi un mērķdotācijas, kuras nepārsniedz funkciju veikšanai nepieciešamo līdzekļu apjomu. Tas arī nosaka to, ka pašvaldības iestādes pārskata perioda (gada) budžeta rezultātu nedrīkst interpretēt kā peļņu vai zaudējumus, bet kā ieņēmumu pārsniegumu pār izmaksām vai atbilstoši izdevumu pārsniegumu pār ieņēmumiem.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 30.novembra spriedumu apmierināts pieteikums daļā par Lēmuma atcelšanu daļā par Aģentūras tarifu apstiprināšanu 2006./2007.gada apkures sezonai, un Lēmums minētajā daļā atzīts par spēkā neesošu; izbeigta tiesvedība līdzpieteicēju pieteikuma daļā par Lēmuma atcelšanu daļā par Aģentūras 2004./2005.gada apkures sezonas rezultātiem.

Spriedums daļā, kurā atcelts Lēmums daļā, pamatots šādi.

[6.1] Tiesa konstatējusi, ka konkrētajā gadījumā līdzpieteicēji vērsās ar pieteikumu tiesā par Lēmuma atcelšanu. Ar Lēmumu pašvaldība ir apstiprinājusi pašvaldības aģentūras saimnieciskās darbības rezultātus, kā arī noteikusi maksu par pašvaldības aģentūras piegādāto siltumenerģiju 2006./2007. gada apkures sezonai, pieņemto Lēmumu pamatojot ar likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktu.

Minētā tiesību norma noteic, ka dome (padome) var izskatīt jebkuru jautājumu, kas ir attiecīgās pašvaldības pārziņā, turklāt tikai dome (padome) var noteikt, ja tas nav aizliegts vai noteikts ar likumiem vai Ministru kabineta noteikumiem, maksu par pašvaldības piegādāto siltumenerģiju.

[6.2] Konkrētajā gadījumā tiesai bija nepieciešams noskaidrot, vai ar likumiem vai Ministru kabineta noteikumiem ir aizliegts pašvaldībām noteikt maksu par pašvaldības piegādāto siltumenerģiju.

[6.3] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.pantu pašvaldības, to skaitā arī Ogres novada pašvaldība, atzīstamas par atvasinātām publiskām personām. Kā publiskas personas pašvaldības pamatā darbojas publisko tiesību jomā, un to darbību pamatā reglamentē publisko tiesību normas. Tomēr atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.pantam ir pieļaujama publiskas personas darbošanās privāto tiesību jomā, tostarp, veicot komercdarbību.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 4.pantu, realizējot vietējo un rajonu (reģionālo) pārvaldi, pašvaldības likumā noteiktajos ietvaros ir publisko tiesību subjekts, bet privāttiesību jomā pašvaldībām ir juridiskas personas tiesības.

Likuma „Par pašvaldībām" 15.pantā uzskaitītas pašvaldību autonomās funkcijas, to starpā komunālo pakalpojumu organizēšana attiecīgās pašvaldības iedzīvotājiem, kas sevī ietver arī siltumapgādes nodrošināšanu.

Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts), saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 6. un 15.pantu komunālo pakalpojumu organizēšana iedzīvotājiem ir pašvaldības pastāvīgā

funkcija, kas pieskaitāma publisko tiesību jomas kompetencei, taču veids, kādā šīs funkcijas izpildi organizēt, ir pašvaldības ziņā. Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 14.pantam, pildot savas funkcijas, pašvaldībām likumā noteiktā kārtībā ir tiesības cita starpā veidot pašvaldības uzņēmumus, ar saviem līdzekļiem piedalīties komercsabiedrībās, kā arī veikt citas privāttiesiska rakstura darbības (*sk. Senāta 2005.gada 19.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-319 7.2.punktu*).

Tādējādi, lai nodrošinātu komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, pašvaldība var ne tikai nodot šo pakalpojumu sniegšanu citām privātpersonām, bet arī pati dibināt komercsabiedrību minēto pakalpojumu sniegšanai.

Tas, ka pašvaldībai siltumapgādes pakalpojuma sniegšanai ir jādibina komercsabiedrība, izriet no Enerģētikas likuma 46.panta pirmās daļas. Minētā tiesību norma noteic, ka siltumapgādi veic energoapgādes komersanti enerģijas lietotāju nodrošināšanai ar siltumenerģiju ēku un būvju apsildei, ventilācijai (vēdināšanai) un karstā ūdens sagatavošanai enerģijas lietotājiem optimālākajā veidā, ievērojot ekonomiskos, sociālos, vides aizsardzības un kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumus. Savukārt minētā likuma 51.panta otrajā daļā ir norādīts uz pašvaldības pienākumu, nosakot siltumapgādes attīstību savā teritorijā, saskaņot to ar regulatoru.

2000.gada 7.novembrī tika pieņemts likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" (spēkā esošs no 2001.gada 6.janvāra), kas nosaka tās sabiedrisko pakalpojumu nozares, kurās pašvaldībām ir uzlikts par pienākumu regulēt sabiedriskos pakalpojumus (tai skaitā sabiedriskos pakalpojumus siltumapgādē) sniegšanu kā komercdarbību (minētā likuma 2.panta trešā daļa), izveidojot attiecīgu iestādi – regulatoru, kurai piekrīt pienākums regulēt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, t.sk. izskatīt pakalpojuma sniedzēju tarifu pamatotību, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju licencēšanas nosacījumus un citus sabiedrisko pakalpojumu nozares svarīgus jautājumus atbilstoši likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.pantā noteiktajam.

Pašvaldības pienākums izveidot sabiedrisko pakalpojumu regulatoru izriet no likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 8.panta pirmās, otrās, trešās un ceturtās daļas normām, savukārt, minētā panta astotā daļa noteic, ka pašvaldību regulējamās nozarēs tarifu aprēķināšanas metodiku nosaka Ministru kabinets (..), bet tarifus nosaka pašvaldības regulators šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Tiesa secināja, ka likumdevēja griba izveidot speciālo institūciju – regulatoru, kas uzraudzītu sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas kārtību un tiesiskās attiecības sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā pašvaldību regulējamās nozarēs, tai skaitā, apstiprināt sabiedrisko pakalpojumu tarifus, uzskatāms par likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktā paredzēto aizliegumu pašvaldībām pašām noteikt maksu par sabiedriskajiem

pakalpojumiem pašvaldību regulējamās nozarēs, konkrētajā gadījumā – siltumapgādē. Uz šo aizliegumu nepārprotami norādīts arī likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" pārejas noteikumu 6.punktā, kas noteic, ka tie tarifi, kuri saskaņā ar šo likumu pielīdzināmi sabiedrisko pakalpojumu tarifiem, bet noteikti saskaņā ar citiem normatīvajiem aktiem un ir spēkā dienā, kad stājas spēkā šis likums, paliek spēkā līdz tiem noteiktā termiņa beigām vai līdz brīdim, kad stājas spēkā saskaņā ar šo likumu noteiktie sabiedrisko pakalpojumu tarifi.

No minētā normatīvā regulējuma tiesas ieskatā nepārprotami izriet, ka nav pieļaujams pēc likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" spēkā stāšanās, tas ir, pēc 2001.gada 1.jūnija apstiprināt sabiedrisko pakalpojumu tarifus pēc citiem normatīvajiem aktiem, tai skaitā, arī pēc likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunkta.

[6.4] Konkrētajā gadījumā Dome, apstiprinot siltumapgādes tarifus, faktiski pārkāpusi savu kompetenci un radījusi situāciju, kad tās apstiprinātie tarifi netiek pakļauti neatkarīgas iestādes – regulatora kontrolei, kas noteikta kā obligāta iepriekšēja ārpustiesas instance, kas izskata no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas attiecībām izrietošos strīdus (likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 32.panta pirmā daļa).

Izskatāmajā lietā siltumenerģijas ražošanas, pārvades un realizācijas tarifus 2006./2007.gada apkures sezonai (no 2006.gada 1.maija līdz 2007.gada 30.aprīlim) no Aģentūras katlu mājām ar Lēmumu noteikusi Dome, nevis pašvaldības regulators. Tiesa atzina, ka līdz ar to atbildētājs pārkāpis savu kompetenci, pieņemot šāda satura Lēmumu.

Atbilstoši APL 74.panta pirmās daļas 2.punktam administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga.

Kaut līdzpieteicēji savā pieteikumā ir ietvēruši prasījumu par Lēmuma atcelšanu, nevis spēkā esamību, kas ir atšķirīgs prasījuma priekšmets, tomēr, atzīstot Lēmumu daļā par tarifu apstiprināšanu par spēkā neesošu, tiesa konkrētajā gadījumā nepārkāpj prasījuma robežas, jo tiesa vērtē Lēmuma tiesiskumu, kas ir nepieciešams nosacījums, lemjot arī par tā atcelšanu.

Atzīstot Lēmumu daļā par tarifu apstiprināšanu no Aģentūras katlu mājām par spēkā neesošu, tiesa uzskatīja, ka līdzpieteicēju norādītie iespējamie citu tiesību normu pārkāpumi un citi līdzpieteicēju apsvērumi un to ietekme uz Lēmuma atcelšanu būtu vērtējami, ja no tiem būtu atkarīga Lēmuma atcelšana. Šajā gadījumā tas nav būtiski, jo administratīvais akts daļā par tarifu apstiprināšanu ir spēkā neesošs.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 30.novembra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts līdzpieteicēju pieteikums, Ogres novada pašvaldības aģentūra „Mālkalne" iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā Aģentūra norāda, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru atzīts par spēkā

neesošu Lēmums daļā par Aģentūras tarifu apstiprināšanu 2006./2007.gada apkures sezonai, ir nepamatots šādu iemeslu dēļ.

[7.1] Aģentūra tika izveidota, pamatojoties uz Domes 2002.gada 11.jūlija lēmumu Nr.336 „Par pašvaldības akciju sabiedrības „Mālkalne" reorganizāciju, pamatojoties uz Publisko aģentūru likumu un 2002.gada 15.janvārī izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.16 „Kārtība, kādā valsts (pašvaldību) uzņēmumi (uzņēmējdarbības) pārveidojami par valsts (pašvaldību) aģentūrām"". Ar Uzņēmumu reģistra 2002.gada 15.oktobra lēmumu Ogres pilsētas pašvaldības akciju sabiedrība „Mālkalne" tika izslēgta no Uzņēmumu reģistra. Aģentūrai tika nodotas noteiktas funkcijas, tai skaitā, siltumenerģijas piegādes pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem.

Dome, nododot siltumenerģijas pakalpojumu sniegšanu savai pašvaldības iestādei, ir rīkojusies tikai ar vienu motīvu – lai siltumenerģijas cenas iedzīvotājiem būtu iespējami zemākas. Jebkurš komersants pamatoti iekļaus savos tarifos peļņu, kā arī tarifā būtu jāiekļauj valsts nodeva sabiedrisko pakalpojumu regulatoram, bet pašvaldības aģentūras tarifos tas netiek darīts. Domes apstiprinātie siltumenerģijas tarifi pēdējo 10 gadu laikā ir vieni no zemākajiem valstī, jo Dome godprātīgi ir veikusi šīs maksas noteikšanu.

[7.2] Tiesas apgalvojums, ka Dome, nosakot siltumenerģijas ražošanas, pārvades un realizācijas tarifus 2006./2007.gada apkures sezonai no Aģentūras katlu mājām, ir pārkāpusi savu kompetenci un ka tarifi bija jānosaka pašvaldības regulatoram, būtu pareizs, ja Aģentūra būtu komersants, kas reģistrēts komercreģistrā, bet nevis pašvaldības iestāde. Aģentūras, kurām ir bezpeļņas organizācijas statuss, komercreģistrā nereģistrē, un tās nevar saņemt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas licenci, tāpēc sabiedrisko pakalpojumu regulatoram nav juridiska pamata izsniegt licenci un attiecīgi apstiprināt siltumenerģijas tarifus pašvaldības iestādei – Aģentūrai.

[7.3] Faktiski izdotais administratīvais akts – Lēmums par siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu 2006./2007.gada apkures sezonai ir jau izpildīts un vairs nav spēkā esošs, jo noteiktie tarifi bija spēkā no 2006.gada 1.maija līdz 2007.gada 30.aprīlim. Dome ar savu lēmumu ir arī apstiprinājusi šī perioda pašvaldības aģentūras saimnieciskās darbības rezultātus. Saskaņā ar APL 253.panta otro daļu tiesai spriedumā bija jānorāda, kādā veidā iestādei jānovērš lēmuma izpildes sekas un jāuzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības, kas nav izdarīts. Bez tam, tā kā administratīvais akts ir zaudējis spēku tā apstrīdēšanas procesa laikā un iesniedzējs netika pamatojis tā procesa turpināšanas nepieciešamību, tiesai nebija tiesību bez pamatojuma pieņemt lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu (APL 82.pants).

[8] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 30.novembra spriedumu Ogres novada dome iesniedza apelācijas sūdzību. Dome norāda, ka lietā ir izbeidzama tiesvedība. Tiesas secinājums par Lēmuma daļā par Aģentūras

tarifu apstiprināšanu 2006./2007.gada apkures sezonai atzīšanu par spēkā neesošu ir pretrunā ar tiesas norādīto likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 2.panta trešo daļu, kas noteic, ka pašvaldības savā administratīvajā teritorijā regulē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu kā komercdarbību pašvaldības regulējamās nozarēs. Saskaņā ar Komerclikuma 1.pantu komercdarbība ir atklāta saimnieciskā darbība, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants, savukārt komersants ir komercreģistrā ierakstīta fiziska persona (individuālais komersants) vai komercsabiedrība (personālsabiedrība un kapitālsabiedrība). Aģentūra ir pašvaldības iestāde, kas komercdarbību neveic un komercreģistrā nav ierakstīta. Līdz ar to Aģentūras siltumpiegādes tarifu izskatīšana nav pašvaldības sabiedrisko pakalpojumu regulatora kompetencē.

Tiesa sprieduma pamatojumā norādījusi likuma „Par pašvaldībām" 14.pantā paredzētās pašvaldības tiesības, pildot savas funkcijas, cita starpā veidot pašvaldības uzņēmumus, kas vairs neeksistē, un ar saviem līdzekļiem piedalīties komercsabiedrībās. Tiesa ir ignorējusi minētā likuma normu daļā, kas, pirmkārt, nosaka minētas pašvaldības tiesības, pildot savas funkcijas, veidot pašvaldību iestādes, tātad arī aģentūras, un nav vērtējusi to, vai pašvaldība ir tiesīga noteikt maksu par pašvaldības tās iestādes personā piegādāto siltumenerģiju, kā to apstrīdētajā gadījumā ir darījis atbildētājs, balstoties uz likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktu.

Tiesa nav vērtējusi Domes iebildumus par līdzpieteicēju pieteikumu, tas ir, ka Lēmums nav administratīvais akts un ka saskaņā ar APL 282.panta pirmās daļas 1.punku šī lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā un tiesvedība lietā ir izbeidzama.

[9] Ar 2009.gada 15.janvāra lēmumu Administratīvā apgabaltiesa atņēma Ogres novada pašvaldības aģentūrai „Mālkalne" trešās personas statusu, konstatējot, ka šāds statuss Aģentūrai piešķirts nepamatoti.

[10] 2009.gada 6.aprīļa tiesas sēdē Ogres novada dome iesniedza rakstveida apelācijas sūdzības precizējumu (nosaukts „papildinājums"), kurā norāda, ka uztur [7] minētās apelācijas sūdzības argumentus. Norāda, ka, tā kā Lēmums ir izpildīts, tas ir zaudējis spēku, līdz ar to pirmās instances tiesai nebija pamata lemt par Lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu, bet tiesa varēja lemt vien par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

[11] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvji apelācijas sūdzību uzturēja apjomā, kā to precizēja [10], bet pieteikumu lietas daļā, par ko iesniegta apelācijas sūdzība, neatzina.

Līdzpieteicēji atbildētāja apelācijas sūdzību neatzina un pieteikumu lietas daļā, par ko iesniegta apelācijas sūdzība, uzturēja uz pieteikumā norādītajiem motīviem.

Motīvu daļa

[12] Pārbaudījusi lietas materiālus, noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētāja apelācijas sūdzība, ciktāl tā attiecas uz lietas būtību, ir pamatota un pieteikums lietas daļā, par ko iesniegta apelācijas sūdzība, ir noraidāms.

Vienlaikus apgabaltiesa uzskata par nepieciešamu norādīt, ka pretēji *L.T.* pārstāves ieskatam nepastāv tiesiski šķēršļi apelācijas sūdzību izskatīt tādā apjomā, kā to iesniegusi Ogres novada dome un pašvaldības aģentūra „Mālkalne" kā Ogres novada domes iestāde. Proti, apelācijas sūdzības iesniegšanas un tās pieņemšanas brīdī Aģentūrai bija procesa dalībnieka statuss, apelācijas sūdzība ir pieņemta un sakarā ar to ir ierosināta apelācijas tiesvedība. Tas, ka lietas izskatīšanas gaitā tika konstatēts, ka Aģentūra lietā nevar būt trešās personas statusā, nevar būt iemesls, lai liegtu tai jau pēc šo statusu liedzošā tiesas lēmuma izteikt savus argumentus atbilstoši jaunajam statusam kā vienai no atbildētāja iestādēm. Turklāt tas nekādā veidā nav mainījis apelācijas sūdzības robežas, tas ir, izskatāmo prasījumu atbilstoši savlaicīgi iesniegtajām apelācijas sūdzībām. Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka Dome vēl pirms trešās personas statusa atņemšanas Aģentūrai tās apelācijas sūdzības motīviem rakstveidā pievienojās jau 2008.gada 29.februārī (*lietas 198.lapa*).

[13] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka lietas galvenais jautājums – pašvaldības tiesības pašai sniegt iedzīvotājiem siltumapgādes pakalpojumus, arī nosakot maksu par tiem – ir izlemjams, ņemot vērā pašvaldību darbības galvenos principus.

Pašvaldību kā atsevišķu valsts pārvaldes sastāvdaļu darbības jēga ir tai uzticēto autonomo valsts pārvaldes funkciju izpilde tādā veidā, kas pēc iespējas atbilst pašvaldību vietējiem apstākļiem un konkrētās pašvaldības iedzīvotāju interesēm. Šīs intereses pārstāv un definē pašvaldības vēlētais orgāns – dome. Pašvaldību patstāvības neatņemama sastāvdaļa ir patstāvīga atbildība par to, kā tiek pildītas autonomās funkcijas.

Pašvaldību autonomija un reizē arī atbildība par tās autonomo funkciju izpildi ir paredzēta gan Eiropas vietējo pašvaldību hartā (ratificēta ar likumu „Par 1985.gada 15.oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartu"), gan likumā „Par pašvaldībām". Tā, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 1.panta pirmā daļa skaidro, ka vietējā pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs. Likuma „Par pašvaldībām" 5.panta pirmā un otrā daļa

noteic, ka pašvaldības savas kompetences un likuma ietvaros darbojas patstāvīgi, pašvaldība atbild par tās izveidoto institūciju darbību; likuma 7.panta otrā daļa noteic, ka autonomo funkciju izpildi organizē un par to atbild pašvaldības. Analoģisku regulējumu ietver Valsts pārvaldes iekārtas likuma 5.panta otrā daļa.

Apgabaltiesa uzskata, ka ir būtiski, lai atbildība par autonomās funkcijas izpildi ir taisnīgi saistīta ar pietiekamu rīcības brīvību funkcijas pildīšanā. „*[A]tbildība* par kļūdām un zaudējumiem tiek piesaistīta autonomijas pakāpei. Principā par kļūdām un zaudējumiem autonomās kompetences jomā atbild pašvaldība, bet par kļūdām un zaudējumiem, ko pašvaldību darbinieki nodarījuši, pakļautības kārtībā īstenojot uzdoto kompetenci, atbild valsts (Latvijas Republika). Par darba organizācijas kļūdām atbild pašvaldība. Tātad šeit darbojas rīcības brīvības un atbildības *atbilstības (korelācijas) princips*." (sk. Levits E. Pašvaldību likuma koncepcija. *http://www.public.law.lv/ptilevicpasvaldiba.htm*).

Neapšaubāmi, ka likumos un Ministru kabineta noteikumos var tikt ietverti noteikumi un ierobežojumi autonomo funkciju izpildē, taču tas vienmēr jāskata kontekstā ar vispārīgo principu – pašvaldību patstāvību.

[14] Likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tai skaitā siltumapgādi.

Pretēji Administratīvās rajona tiesas viedoklim apgabaltiesa neatrod likumos ietvertu noteiktu ierobežojumu attiecībā uz to, kādā veidā pašvaldībai būtu jāorganizē siltumapgādes funkcija – pašai sniedzot to kā publisku (nekomerciālu) pakalpojumu saviem iedzīvotājiem vai nododot siltumapgādes pakalpojuma realizāciju privātpersonām (komersantiem). Tas arī ir saprotami – kamēr vien pašvaldības teritorijas siltumapgāde ir pašvaldības publiska funkcija, pašvaldībai saglabājot pilnu atbildību par šīs funkcijas izpildi, pašvaldībai būtu jābūt rīcības brīvībai, atrodot iedzīvotāju interesēm visatbilstošāko formu konkrētajos pašvaldības apstākļos. Nedz Enerģētikas likums, nedz likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" apgabaltiesas ieskatā nav vērsti uz to, lai vispār izslēgtu siltumapgādes kā publiska pakalpojuma nodrošināšanu, bet ietver regulējumu tai siltumapgādes pakalpojumu daļai, kuru realizē privātpersonas tirgus apstākļos kā komercdarbību.

Par to liecina likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 2.panta otrajā un trešajā daļā noteiktā likuma darbības joma. Kā tiešā tekstā norādīts minētajās normās, gan valsts, gan pašvaldība regulē likumā norādīto sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu kā komercdarbību. Tā kā pašvaldībai pastāv rīcības brīvība – sniegt pakalpojumu pašai vai uzticēt to komersantam, tad ir secināms, ka pirmais gadījums ir izslēgts no regulēšanas, turpretī otrajā gadījumā pašvaldība var siltumapgādes pakalpojuma sniedzēja (komersanta)

darbību noteiktā veidā ietekmēt ar regulatora īstenotu kontroli. Tas tieši saskan ar 2.panta trešajā daļā minēto, ka pašvaldības regulēšanu veic, izpildot vienu no likumā noteiktajām pastāvīgajām funkcijām – komunālo pakalpojumu organizēšanu iedzīvotājiem. Šī norma neizslēdz publiskās funkcijas pildīšanu apstākļos, kad tās organizēšana notikusi citādi, nevis nododot pakalpojumu sniegšanu komersantam.

Apgabaltiesas ieskatā arī Enerģētikas likuma 46.panta pirmā daļa un 51.panta otrā daļa, ņemot vērā pašvaldību darbības jēgu un tiesisko pamatu, neizslēdz siltumapgādi kā publisku pakalpojumu iepretim komercdarbībai. Minētais likums ir vērsts uz tirgus liberalizāciju, norādot, ka pašvaldībai, citastarp, ar regulatora darbību ir jāveicina konkurence siltumapgādes jomā. Apgabaltiesas ieskatā tirgus liberalizācija un konkurences veicināšana, kamēr pašvaldībai ir publisks pienākums jebkuros apstākļos nodrošināt siltumapgādi pašvaldības teritorijā, ir pakārtota vispirms pašvaldības izvēlei par vienu vai otru siltumapgādes organizācijas risinājumu atbilstoši pašvaldības iedzīvotāju interesēm siltumapgādes pakalpojuma saņemšanā.

Pretējs pieņēmums varētu novest pie tā, ka pašvaldības iedzīvotāji atsevišķos gadījumos varētu vispār šo pakalpojumu nesaņemt, turklāt pašvaldībai esot pilnībā par šādu situāciju atbildīgai. Proti, pašvaldībā var nebūt neviena komersanta, kas ir spējīgs šādu pakalpojumu sniegt, vai tam nav iegūta (ir atņemta) licence šāda pakalpojuma sniegšanai. Apgabaltiesa neatrod, ka likumos būtu ietverts uzstādījums šādos gadījumos pašvaldībai obligāti veidot pašai savu komercsabiedrību, lai tā šo pakalpojumu sniegtu jau pēc komercdarbības vispārējiem principiem (tai skaitā, peļņas gūšanu kā vispārīgo mērķi).

Minēto secinājumu apstiprina arī tiesu prakse. Senāts tieši attiecībā uz siltumapgādes funkciju ir norādījis, ka pienākums organizēt siltumapgādi nozīmē, ka pašvaldībai ir jānodrošina iedzīvotājiem iespēja saņemt siltumapgādes pakalpojumus. Tas, vai pašvaldība minētos pakalpojumus sniedz pati vai deleģē to sniegšanu privātpersonai, ir pašvaldības izvēle (*sk. Senāta 2009.gada 16.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-16/2009 12.punktu*).

Nav arī strīda, ka Ogres novada dome nav vienīgā pašvaldība valstī, kura sniedz iedzīvotājiem siltumapgādes pakalpojumus pati.

[15] Apgabaltiesa arī nesaskata pretrunu ar likumu tajā apstāklī, ka pakalpojumu sniedz tieši pašvaldības aģentūra. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 27.pants atbilstoši pašvaldību autonomijas principam paredz, ka pastarpinātās pārvaldes institucionālo sistēmu un tās darba organizāciju saskaņā ar likumu un Ministru kabineta noteikumiem nosaka attiecīgā atvasinātā publiskā persona, ievērojot valsts pārvaldes principus.

Aģentūra kā atbilstoša pakalpojuma sniegšanas institucionālā forma atbilst arī Publisko aģentūru likuma 25.panta pirmajai daļai: pašvaldības aģentūra sniedz publiskos pakalpojumus likumā noteiktās pašvaldības

kompetences ietvaros. Publisko pakalpojumu sniegšana ir materiālu vai nemateriālu labumu piedāvāšana privātpersonām kultūras, izglītības, veselības aizsardzības, sociālajā, vides aizsardzības vai citā jomā, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šo pakalpojumu saņemšanā attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

[16] Izšķirams jautājums, vai gadījumā, ja pašvaldība sniedz iedzīvotājiem siltumapgādes pakalpojumus pati, tā ir pati arī tiesīga noteikt siltumenerģijas tarifus iedzīvotājiem.

Līdzpieteicēji uzskata, ka likumīgs ir tikai tāds tarifs, ko noteicis regulators, savukārt atbildētājs uzskata, ka regulatora uzdevums ir kontrolēt tikai tādus tarifus, kurus nosaka komersanti.

Apgabaltiesa uzskata, ka pamatots ir atbildētāja viedoklis. Kā jau iepriekš norādīts, pašvaldība, tāpat kā jebkura cita valsts pārvaldes sastāvdaļa, darbojas nevis savās patstāvīgās institucionālās interesēs, bet sabiedrības interesēs (*sk. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta ceturto daļu*), šai gadījumā – pašvaldības teritorijas iedzīvotāju interesēs. Tas principā izslēdz mērķi gūt peļņu pretēji iedzīvotāju interesēm. Peļņas gūšana ir komercdarbības pazīme un nav savienojama ar publiskas funkcijas pildīšanu.

Kā pareizi norāda atbildētājs, regulatora darbības mērķis ir līdzsvarot sabiedrisko pakalpojumu saņēmēju intereses ar pakalpojuma sniedzēja – komersanta – interesi gūt lielāku peļņu. Gadījumos, ja pašvaldība siltumapgādes sniegšanas funkciju ir nodevusi komersantam, regulators ir vienīgā iespēja iedzīvotāju interesēs ietekmēt šā komersanta darbību. Regulatora kontrole, no vienas puses, izslēdz tirgum neraksturīgu situāciju, ka pašvaldība administratīvi noteiktu komercpakalpojuma cenas, un, no otras puses, saglabā iespēju tomēr netieši ierobežot (nereti monopolstāvokļa apstākļos) netaisnīgas un pārmērīgas maksas pieprasīšanu no pakalpojuma saņēmējiem. To apstiprina iepriekš jau norādītās likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" normas, ka valsts un pašvaldība regulē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu kā komercdarbību, likuma 5.pantā norādītie regulēšanas pamatprincipi, kā arī likumā ietvertās regulatora funkcijas, kā arī likuma 20.pantā norādītais, ka tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti.

Līdz ar to regulēšanas nepieciešamība atkrīt gadījumos, kad pakalpojums tiek sniegts kā pašvaldības publisks pakalpojums. Sniedzot pakalpojumu pašai saviem spēkiem, pašvaldība nedarbojas kā konkurējošs tirgus dalībnieks, bet pati tieši nosaka pakalpojuma sniegšanas veidu, kontrolē izmaksas un attiecīgi nosaka maksu, kas pakalpojuma nodrošināšanai pēc būtības kā nodeva iekasējama no iedzīvotājiem.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktā noteiktais, ka tikai pašvaldības dome var noteikt maksu par pašvaldības piegādāto siltumenerģiju,

ir piemērojama, un likuma normas un Ministru kabineta noteikumi, kuru mērķis ir regulēt sabiedriskos pakalpojumus, kuri tiek realizēti kā komercdarbība (nevis pašvaldības sniegts pakalpojums), neizslēdz šādu kompetenci.

[17] Nav strīda, ka Lēmums par tarifa apstiprināšanu ir pieņemts Ogres novada domes sēdē ar domes deputātu balsu vairākumu (domes sēdes protokola izraksts, *lietas 8.lapa*), kas šai gadījumā ir būtiskās prasības lēmuma tiesiskumam saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 14.punkta „d" apakšpunktu, 26.panta pirmo daļu un 34.pantu.

Līdzpieteicēji iebilst, ka viņiem kā deputātiem nav bijis pieejams pietiekami plašs Lēmumu pamatojošo materiālu apjoms par pieņemamo lēmuma projektu.

Apgabaltiesa norāda, ka līdzpieteicēji administratīvajā procesā tiesā, pārsūdzot domes lēmumu par tarifu apstiprināšanu, var aizsargāt savas kā siltumapgādes pakalpojuma saņēmēju subjektīvās tiesības un intereses, nevis kā domes deputāti iebilst pret iekšēju pašvaldības darba organizāciju. Līdz ar to jautājums par lēmuma projekta virzību domē ir vērtējams tikai tiktāl, ciktāl tas varēja ietekmēt tiesiska un iedzīvotāju interesēm atbilstoša domes lēmuma pieņemšanu.

Likuma „Par pašvaldībām" 30.pants paredz, ka domes (padomes) lēmumu projektiem, atzinumiem par tiem un izziņas materiāliem jābūt pieejamiem visiem domes (padomes) deputātiem ne vēlāk kā trīs dienas pirms kārtējās sēdes un ne vēlāk kā trīs stundas pirms ārkārtas sēdes.

No lietas materiāliem ir secināms, ka pirms domes sēdes deputātiem tika izsniegts materiālu kopums saistībā ar apstiprināmajiem tarifiem, ziņas bijušas apkopotā veidā pa atsevišķiem izmaksu un ieņēmumu posteņiem. Savukārt līdzpieteicēji vēlējušies, lai tiek pievienoti sīki aprēķini katrā izmaksu pozīcijā (līdzpieteicēju iesniegums domes priekšsēdētājam un domes priekšsēdētāja atbilde, *lietas 61.–64.lapa*).

Apgabaltiesa uzskata, ka domes deputātiem nododamo materiālu kopumam ir jābūt reizē pietiekamam, lai būtu zināmi būtiskie lēmuma pieņemšanai nepieciešamie apstākļi, tai pašā laikā tam nevajadzētu būt pārāk sarežģītam un nepārskatāmam, izskatāmo materiālu kopumam būtu jābūt saprotamam ikvienam deputātam, ja arī tā specialitāte nav grāmatvedība un finanses.

Lēmums ticis pieņemts ar balsu vairākumu. No tā var pieņemt, ka deputātu vairākums ir uzskatījis sevi par pietiekami informētu attiecīgā jautājuma izlemšanai. Tāpat jāņem vērā, ka Ogres novada domē darbojas īpaša Tarifu komisija, kura ar attiecīgo lēmuma projektu strādā padziļināti, un domes sēdē tika sniegts ziņojums par izskatāmajiem tarifiem (domes sēdes protokola izraksts, *lietas 8.lapa*).

Apgabaltiesai nav pamata uzskatīt, ka šādos apstākļos pieejamais materiālu kopums būtu bijis nepietiekams lēmuma pieņemšanai un ka tādējādi būtu pārkāpts likuma „Par pašvaldībām" 30.pants.

[18] Iebilstot pret pašvaldības apstiprinātajiem tarifiem pēc būtības, līdzpieteicēji iebilst pret to, ka ir noteikts divpakāpju tarifs, proti, fiksēta maksa visu gadu un mainīga maksa apkures sezonā atkarībā no patērētās siltumenerģijas daudzuma.

Apgabaltiesas ieskatā divpakāpju tarifa noteikšana kā tāda ir tiesiska. Ikviena pakalpojuma sniegšana ir saistīta ar noteiktām izmaksām, kas parasti dalās pastāvīgajās (infrastruktūras uzturēšana, darba algas, apdrošināšana u.tml.) un mainīgajās (patērētā siltumenerģija). Kopējā maksa par pakalpojumu ietver kā vienas, tā otras, un jebkurš tarifu aprēķins ir vērsts uz to, lai iekasētā samaksa pilnībā segtu abu veidu izmaksas. Divpakāpju tarifs ļauj pakalpojuma sniegšanas pastāvīgās izmaksas sasaistīt ar atbilstošu pastāvīgi iekasējamo samaksu, savukārt mainīgās izmaksas sasaistīt ar atbilstošu mainīgu iekasējamo samaksu. Savukārt gadījumā, ja samaksa tiek noteikta tikai saistībā ar patērēto siltumenerģijas daudzumu (vienpakāpes tarifs), tā vienalga ietvers arī pastāvīgās izmaksas, kuras būs proporcionāli un atbilstoši prognozētajam sezonā patērētajam siltumenerģijas daudzumam ietvertas maksā par individuāli patērēto siltumenerģiju. Šādā gadījumā iedzīvotāji apkures sezonā nomaksās arī visa gada pastāvīgās izmaksas.

Noteikumu Nr.281 9.punkts paredz iespēju pašam siltumapgādes pakalpojumu sniedzošajam komersantam izvēlēties tarifu aprēķinu (vienpakāpes vai divpakāpju). Apgabaltiesas ieskatā arī pašvaldībai (tās aģentūrai) pastāv šāda izvēle, savas rīcības brīvības ietvaros izvēloties iedzīvotāju interesēm atbilstošāko risinājumu.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, vērtējot divpakāpju tarifu, ir atzinis, ka divpakāpju tarifs (konkrētajā lietā ūdensapgādes jomā) kā tāds nav arī netaisnīgs: „Tarifa fiksētā maksa, kā secina senatoru kolēģija, tiek maksāta par to, ka persona pakalpojumu *vispār izmanto*. Līdz ar to loģiski, ka fiksētā tarifa daļa visiem pakalpojumu saņēmējiem ir vienāda. Nevienlīdzība būtu saskatāma tieši tādā gadījumā, ja par *viena veida pakalpojuma saņemšanu* (ūdensapgāde), katrs iedzīvotājs maksātu atšķirīgu summu. Savukārt tarifa mainīgā daļa, kā jau izsaka tās nosaukums, katrai personai ir atšķirīga un atkarīga no tā, cik daudz ūdens tiek patērēts" (*sk. Senāta 2009.gada 13.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-212/2009 9.punktu*).

Izvērtējot līdzpieteicēju un atbildētāja argumentus par viena vai otra tarifu aprēķina priekšrocībām un negatīvajām pusēm, apgabaltiesa atzīst, ka tie būtībā ir apsvērumi par to, kas būtu lietderīgāk un vairāk atbilstoši iedzīvotāju interesēm. Šādi apsvērumi ir pilnībā pašvaldības domes kompetencē ietilpstošs lēmums, un domes iedzīvotāju vairākuma intereses atspoguļojas iedzīvotāju

ievēlēto deputātu vairākuma balsojumā. Tiesa nevar pašvaldības domes vietā pieņemt lēmumu par lietderīgāko tarifu aprēķinu.

Ņemot vērā, ka siltumapgādes pakalpojums ir pašvaldības publiska funkcija un siltumapgādes organizācijas veids tiek izvēlēts, izvērtējot visas pašvaldības iedzīvotāju intereses, nav pamatota atsaukšanās uz Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normām. Iedzīvotāju kā patērētāju izvēles brīvība ir realizējama, ciktāl tā pēc būtības iespējama. Izvēles brīvība likumā paredzētajos gadījumos var pastāvēt, piemēram, attiecībā uz pieslēgšanos vai nepieslēgšanos pašvaldības siltumapgādes sistēmai, taču katrs kopējās siltumapgādes sistēmas lietotājs nevar pieprasīt individuālu tarifa aprēķinu.

[19] Pieteikumā argumentēts, ka Lēmums ir prettiesisks tā iemesla dēļ, ka maksa par publisko pakalpojumu pārsniedz aģentūras funkciju veikšanai nepieciešamo līdzekļu apjomu pretēji Publisko aģentūru likuma 25.panta otrās daļas prasībām.

Apgabaltiesa atzīst par pamatotu atbildētāja viedokli, ka siltumenerģijas tarifa pārskata cikla laikā ir jāizvērtē iepriekšējā gada faktiskās izmaksas tādējādi, ka iepriekšējās sezonas zaudējumu jāsedz ar nākamā gada apkures sezonas tarifiem, savukārt, ja ieņēmumi faktiski pārsnieguši izdevumus, uzkrātā starpība ir jānovirza noteiktiem darbiem vai jāsamazina nākamie tarifi. Tādējādi aģentūra var būt finansiāli patstāvīga un tās darbība neprasa papildu finansējumu no citiem pašvaldības ienākumiem (pakalpojuma sniegšanas kopējās izmaksas no sezonas sezonā nepārsniedz ieņēmumus) un reizē arī negūst peļņu (kopējie ieņēmumi no sezonas sezonā nepārsniedz izmaksas). No lietas materiāliem neizriet, ka attiecīgā gada faktisko ieņēmumu pārsniegums pār izmaksām netiktu ietverts nākamā gada aprēķinā, tai skaitā, atkarībā no tā attiecīgi mainot tarifus saistībā ar citiem ieņēmumiem. Nav redzams, ka pašvaldība ar ieņēmumu pārsniegumu pār izmaksām rīkotos (vai plānotu rīkoties) kā parasti komersants ar peļņu, to izņemot no aģentūras un izmantojot citiem mērķiem.

Nav pamata neņemt vērā atbildētāja skaidrojumu, ka postenī „peļņas pieskaitījumi" (iepriekš bilancē izmantotā terminoloģija) nav uzrādīta peļņa, kā to izprot komercdarbībā un tās grāmatvedības uzskaitē (ieņēmumu un izdevumu starpība), bet finansējums kredītprocentu un rekonstrukcijas darbu izmaksu segšanai.

Savukārt plānoto un faktisko izmaksu starpība pati par sevi neliecina par aģentūras peļņu, bet tikai par to, ka faktiskie ieņēmumi un izmaksas konkrētā aprēķina periodā atšķiras no sākotnējām prognozēm. Ir saprotams, ka aģentūra darbojas un katras nākamās sezonas tarifus nosaka atbilstoši faktiskajām izmaksām, nevis tikai iepriekš sastādītām prognozēm.

[20] Atbildētājs pauž viedokli, ka tiesvedība lietā būtu izbeidzama, jo pārsūdzētais Ogres novada domes lēmums par tarifu apstiprināšanu nav administratīvais akts.

Šāds viedoklis nav pamatots.

Publisko aģentūru likuma 23.panta pirmā daļa definē, ka pašvaldības aģentūra ir pašvaldības izveidota pašvaldības iestāde, kurai ar pašvaldības lēmumu uzdots veikt noteiktas pašvaldības kompetencē esošas funkcijas un kura tās veic saskaņā ar pārvaldes līgumu, ko noslēdz pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājs ar pašvaldības aģentūras direktoru.

Šai gadījumā Ogres novada pašvaldības aģentūra kā iestāde pilda pašvaldības publisko funkciju – siltumapgādi.

Ar Lēmumu tiek noteikti tarifi, tādējādi noregulējot tiesiskās attiecības starp pakalpojuma sniedzēju un pakalpojuma saņēmējiem (privātpersonām). Lēmums attiecas uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos un tādējādi atbilst vispārīgā administratīvā akta pazīmēm (APL 1.panta trešā daļa).

Publisko aģentūru likuma 25.panta trešā daļa paredz, ka pašvaldības aģentūras sniegto publisko pakalpojumu izcenojumi stājas spēkā tādā pašā kārtībā, kādā saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām" stājas spēkā pašvaldību saistošie noteikumi. Taču tāda pati spēkā stāšanās kārtība kā saistošajiem noteikumiem, tiesību aktu nepadara par saistošajiem noteikumiem. Tā publicēšana ir saistāma ar to, ka lēmumam ir plašs adresātu loks.

Tādējādi Lēmums daļā, kurā lieta tiek pārskatīta, ir administratīvais akts.

[21] Attiecībā uz atbildētāja lūgumu atņemt *L.T.* pieteicēja statusu, apgabaltiesa secina turpmāk minēto.

APL neparedz iespēju atņemt pieteicēja statusu. Gadījumā, ja tiesa pēc lietas ierosināšanas secina, ka pieteicējam nebija subjektīvo tiesību iesniegt pieteikumu, ir piemērojama norma, kas paredz tādēļ izbeigt tiesvedību – APL 282.panta 2.punkts.

Likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 4.panta otrā daļa paredz, ka sabiedrisko pakalpojumu lietotāji ir fiziskās vai juridiskās personas, kuras no sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem saņem sabiedriskos pakalpojumus.

Kā noskaidrojās tiesas sēdē, *L.T.* deklarētā dzīvesvieta */deklarētā dzīvesvieta/*, Ogrē, ir viņa sievas īpašumā. Apgabaltiesa uzskata, ka lietotāja statusa noskaidrošanai nav būtiski iedziļināties, vai starp laulātajiem pastāv likumiskas vai līgumiskas (un kādas) laulāto mantiskās attiecības. Jebkurā gadījumā *L.T.* ir tādas ģimenes loceklis, kura dzīvo īpašumā, kam siltumu piegādā pašvaldības aģentūra „Mālkalne". Tāpat jāņem vērā, ka *L.T.* var būt potenciāls pašvaldības aģentūras pakalpojumu lietotājs arī viņam piederošajā nekustamajā īpašumā, kur šobrīd ir cita veida siltumapgāde.

Minēto apsvērumu dēļ apgabaltiesa atzīst, ka *L.T.* atbilst pieteicēja statusam (APL 31.panta otrā daļa) un tiesvedības izbeigšanai viņa pieteikuma daļā nav pamata.

[22] Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pieteikums par Lēmumu daļā, ar kuru apstiprināti siltumenerģijas tarifi 2006./2007.gada apkures sezonai, ir noraidāms. Pirmās instances tiesa nepamatoti mazu vērību pievērsusi pašvaldības rīcības brīvībai tās autonomo funkciju izpildē, kā rezultātā nonākusi pie nepareiza secinājuma, ka Lēmums attiecīgajā daļā ticis pieņemts ārpus pašvaldības domes kompetences.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt *I.V., G.G.* un *L.T.* pieteikumu daļā par Ogres novada domes 2006.gada 26.janvāra lēmumu (protokols Nr.2, 3§) daļā, ar kuru apstiprināti siltumenerģijas tarifi 2006./2007.gada apkures sezonai.

Spriedumu 30 dienu laikā no tā sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	(*paraksts*)	L.Vīnkalna
Tiesneši	(*paraksts*)	V.Endzelis
	(*paraksts*)	K.Krastiņa

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Vīnkalna
Rīgā 2009.gada 29.maijā